

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Analýza příjmů a výdajů města Hradce Králové

Veronika Marešová

**Bakalářská práce
2010**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Veronika MAREŠOVÁ

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: Veřejná ekonomika a správa

Název tématu: Analýza příjmů a výdajů města Hradce Králové

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

charakteristika města Hradce Králové
postup sestavování a členění rozpočtu města
rozpočet města Hradce Králové
analýza rozpočtu

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BRODSKÝ, Karel. Hradec Králové: průvodce městem a jeho okolím. 1. vyd. Hradec Králové : Garamon, 2000. 41 s. ISBN 80-902593-5-9.
- JAKL, Jan. Hradec Králové : průvodce věnným městem českých královen - salómem republiky : všechno, co byste měli vědět o východočeské metropoli . 1. vyd. Hradec Králové : Garamon, 2005. 153 s. ISBN 80-86472-23-X.
- MARKOVÁ, Hana. Finance obcí, měst a krajů. Praha : Orac, 2000. 190 s. ISBN 80-86199-23-1.
- PAŘÍZKOVÁ, Ivana. Finance územních samosprávných celků. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1998. 178 s. ISBN 80-210-1997-2.
- PEKOVÁ, Jitka. Hospodaření obcí a rozpočet. 1. vyd. Praha : Codex Bohemia, 1997. 289 s. ISBN 80-85963-34-5.
- PILNÝ, Jaroslav. Veřejné finance. 5. dopl. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007. 226 s. ISBN 978-80-7194-963-3.
- TOTH, Petr. Ekonomika měst a obcí. 1. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1998. 194 s. ISBN 80-7079-693-6.
- ÚZ č. 717 - Rozpočet a financování územních samosprávných celků, organizačních složek státu a příspěvkových organizací, majetek státu podle stavu k 9. 2. 2009. 1. vyd. Ostrava : Sagit, 2009. 336 s. ISBN 978-80-7208-733-4.
- ÚZ č. 728 - Obce, kraje, hl. m. Praha, úředníci obcí a krajů, obecní policie podle stavu k 27. 4. 2009. 1. vyd. Ostrava : Sagit, 2009. 384 s. ISBN 978-80-7208-745-7.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Miloš Charbuský, CSc.**
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **30. června 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Robert Baťa, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 17. července 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 23. 4. 2010

Veronika Marešová

Poděkování:

Touto cestou bych ráda poděkovala panu PhDr. Miloši Charbuskému, CSc., vedoucímu mé bakalářské práce, za cenné rady, připomínky a odborné vedení této práce.

ANOTACE

Bakalářská práce je zaměřena na rozbor hospodaření města Hradce Králové za použití bilance příjmů a výdajů, jak byly příslušnými rozpočty schváleny a plněny v letech 2006 – 2008. Cílem práce bylo získání názoru na přístup magistrátu k nakládání se svěřenými financemi v kontextu s platnou legislativou a aktuální ekonomickou situací České republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Rozpočtové příjmy, výdaje, schodek, vyrovnanost rozpočtu

TITLE

Analysis of income and expenditure of the town Hradec Králové

ANNOTATION

The bachelor work is focused on the budget analysis of the town Hradec Králové by using income and expenditure balance as it was accepted by competent local authorities and fulfilled within the years 2006 – 2008. The aim of this work was to get an opinion of the municipal council attitude to dealing with entrusted public finance in the context of valid legislation and current economic situation in the Czech Republic.

KEYWORDS

Budget income, expenditure, deficit, balanced budget

OBSAH:

ÚVOD	9
1 CHARAKTERISTIKA MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ	10
2 ZÁKLADNÍ POJMY	11
2.1 Obec	11
2.1.1 Vymezení pojmu	11
2.1.2 Působnost obce	12
2.1.2.1 Kontrola výkonu samostatné a přenesené působnosti	12
2.2 Statutární město	12
2.2.1 Vymezení pojmu	12
2.2.2 Statutárními městy jsou	13
2.3 Rozpočet města (územně samosprávného celku)	13
2.3.1 Vymezení pojmu	13
3 SESTAVOVÁNÍ ROZPOČTU MĚSTA (ÚSC)	14
3.1 Nástroje finančního hospodaření	14
3.1.1 Rozpočtový výhled	14
3.1.2 Rozpočet	14
3.1.2.1 Příjmy	16
3.1.2.2 Výdaje	17
3.1.2.3 Financování	17
3.1.3 Peněžní fondy	18
3.2 Rozpočtový proces	18
3.2.1 Rozpočtová skladba	19
3.2.2 Rozpočtové zásady	20
3.2.3 Rozpočtové provizorium	21
3.2.4 Rozpis rozpočtu	21
3.2.5 Kontrola	21
3.2.6 Změny rozpočtu	22
3.2.7 Závěrečný účet	22
3.3 Porušení rozpočtové kázně a správní delikty	23
3.3.1 Porušení rozpočtové kázně	23
3.3.2 Správní delikty	23
4 ROZPOČET MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ	24
4.1 Příjmové a výdajové položky v roce 2006	24
4.1.1 Příjmy	24
4.1.2 Výdaje	25
4.1.2.1 Běžné výdaje	25
4.1.2.2 Kapitálové výdaje	25
4.1.3 Saldo: Příjmy - výdaje	26
4.1.4 Financování	26
4.2 Příjmové a výdajové položky v roce 2007	26

4.2.1	Příjmy.....	26
4.2.2	Výdaje.....	27
4.2.2.1	Běžné výdaje.....	27
4.2.2.2	Kapitálové výdaje.....	27
4.2.3	Saldo: Příjmy – výdaje.....	28
4.2.4	Financování.....	28
4.3	Příjmové a výdajové položky v roce 2008.....	28
4.3.1	Příjmy.....	28
4.3.2	Výdaje.....	29
4.3.2.1	Běžné výdaje.....	29
4.3.2.2	Kapitálové výdaje.....	29
4.3.3	Saldo: příjmy - výdaje.....	30
4.3.4	Financování.....	30
5	REKAPITULACE.....	31
	ZÁVĚR.....	46
	SEZNAM LITERATURY.....	48
	SEZNAM ZKRATEK.....	50
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	51

ÚVOD

Náplní bakalářské práce je využití dostupných informací o hospodaření města Hradce Králové s cílem pochopit a v mezích možností posoudit finanční operace daného subjektu v podmínkách ekonomicko – politické reality roku 2006 – 2008.

Základními podklady byly konkrétní údaje (závěrečné účty) publikované na stránkách magistrátu města. Rozbor těchto údajů je obsahem praktické části bakalářské práce.

Hospodářské aktivity obcí jsou vymezeny souborem právních norem, jež upravují funkce územní samosprávy a financování těchto funkcí. Legislativní rámec hospodaření obcí jsem považovala za vhodné připomenout v úvodní obecné části práce. Domnívám se, že je tím umožněno snadnější pochopení kompetencí zastupitelstva a jeho přístup k nakládání s veřejnými financemi.

Způsob zpracování tématu byl určen již jeho zadáním. Jde o interpretaci a komentář písemných podkladů, z nichž bylo nezbytné vycházet, tj. příslušných zákonů v obecné části a publikovaných výsledků hospodaření města v praktické části. Nezbytnost přesné shody interpretace obsahu s textem podkladového materiálu tak do jisté míry omezuje možnosti individuálního vyjadřování.

Předkládaná práce neuvádí v komentáři rozbor některých rozpočtových položek, které sice nejsou bezvýznamné z hlediska funkcí samosprávy, avšak v celkovém objemu rozpočtových příjmů a výdajů jsou spíše zanedbatelné. Tyto položky nejsou uvedeny ani v zařazených tabulkách.

Volba posuzovaného časového úseku let 2006 – 2008 byla ovlivněna jednak zadaným rozsahem práce, jednak snahou zaznamenat podstatné rysy hospodaření města v pokud možno aktuální ekonomické situaci. Zajímavá možnost srovnání s rokem 2009, v němž se již plně projeví dopady globální ekonomické krize, byla vyloučena s ohledem na termín uzávěrky práce.

V závěru jsem se pokusila formulovat vlastní názor na dokumentované hospodářské aktivity města.

1 CHARAKTERISTIKA MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ

Předpokládané starověké osídlení krajiny na soutoku Labe s Orlicí je datováno již do třetího tisíciletí před naším letopočtem. Pojmenování obce Hradec ve vlastnictví Slavníkovců spadá do 10. století. Již počátkem 13. století se Hradec v majetku Přemyslovců řadí mezi nejvýznamnější města Čech a Moravy. Přívlastek „Králové“ získává Hradec v r. 1306, kdy jej Rudolf I. věnoval své manželce Elišce Rejčce. Od té doby se Hradec stává věnným městem českých královen. Středověk je dobou trvalého rozvoje města, z níž pocházejí četné stavební památky dosud dochované v historickém centru. V dějinách 15. století je Hradec zapsán jako jedno z nejvýznamnějších míst husitského odporu proti králi Zikmundovi.^{*)}

V novodobé historii si zaslouží zmínky zejména první dekády minulého století, kdy se zásluhou významných architektů Kotěry a Gočára stává Hradec Králové vzorem nadčasově pojatého urbanistického řešení městské zástavby. V současné době je Hradec přirozeným hospodářským, administrativně správním a kulturním centrem regionu. Spolu s Pardubicemi tvoří mnohostranně propojené dvojměstí metropolí severovýchodních Čech.

Správní území města o rozloze 106 km² je rozděleno na 21 katastrálních území. K datu 1. 1. 2009 měl Hradec 94 497 obyvatel. Z průmyslových odvětví je známá strojírenská výroba, zejména výrobky těžkého strojírenství včetně dodávek investičních celků pro potravinářský průmysl a také proslulá výroba klavírů značky Petrof. Místní průmysl však není zdrojem nadměrné ekologické zátěže. Kvalitě života obyvatel přispívá dobré zabezpečení zdravotní péče i možnosti kulturního vyžití. Stejný význam má příznivá poloha v přírodním rámci s rozsáhlým lesním komplexem na jižním okraji městské zástavby. V nedávném průzkumu byl Hradec Králové označen za místo s nejvyšší kvalitou života mezi českými městy.

Další rozvoj města závisí na ekonomických podmínkách daných hospodářskou situací státu a regionu. Významnou roli má v tomto směru i úroveň rozhodování městského zastupitelstva, jehož hlavním cílem by měla být trvalá péče o zabezpečení potřeb a oprávněných zájmů občanů.

^{*)} Zpracováno podle: BRODSKÝ, Karel. *Hradec Králové: průvodce městem a jeho okolím*. 1. vyd. Hradec Králové : Garamon, 2000. 41 s.

2 ZÁKLADNÍ POJMY

2.1 Obec

2.1.1 Vymezení pojmu

Obec je nejmenším územním samosprávným celkem, samostatným právním subjektem hospodařícím s vlastním rozpočtem. U velkých měst je na úrovni obce městská část.

Orgány obce podle zákona¹ jsou:

- Zastupitelstvo obce – volený orgán se zastoupením politických stran ve složení odpovídajícím výsledku voleb. Počet členů zastupitelstva je stanoven podle velikosti obce, zejména s přihlédnutím k počtu obyvatel. Nejmenší obce do 500 obyvatel mají v zastupitelstvu 5 - 15 členů, největší obce nad 150 000 obyvatel 35 – 55 členů. Výkon funkce člena zastupitelstva je vázán na mandát vznikající volbou. Za výkon veřejné funkce náleží členům zastupitelstva (s výjimkou neuvolněných členů v jiném pracovním poměru) odměna z rozpočtových prostředků obce. Zastupitelé rozhodují ve věcech samostatné působnosti obce. Konkrétní rozsah působnosti a pravomoci zastupitelstva obcí je podrobně stanoven zákonem o obcích č. 128/2000 Sb. Jednou z nejvýznamnějších pravomocí je rozhodování o nakládání s finančními prostředky obce, tj. schvalování rozpočtu a závěrečného účtu obce.
- Obecní rada – volený orgán u větších obcí. Členové rady jsou v lichém počtu voleni ze zastupitelů obce, pokud zastupitelstvo má alespoň 15 členů. Rada včetně starosty a místostarostů je výkonným orgánem obce, rozhoduje zejména v oblasti samostatné působnosti a je odpovědná zastupitelstvu.
- Starosta – volený představitel obce, řídí mj. schůze obecní rady, spolu s místostarostou řídí a kontroluje práci výkonných orgánů, za výkon funkce odpovídá zastupitelstvu obce. Ve statutárních městech zastává funkce starosty primátor.
- Výkonné orgány (odbory) – plní usnesení volených orgánů, postup práce a rozhodovací praxe jsou ve správním řízení vymezeny správním řádem, pracovníci odborů jsou zaměstnanci obecního úřadu. Z rozhodnutí zastupitelstva mohou být na jeho úrovni zřízeny výbory s poradní a kontrolní funkcí, vždy je zřizován finanční a kontrolní výbor.

¹ zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) – úplné znění zákona č. 2/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, Hlava IV.

- Komise – poradní a kontrolní orgány obecní rady, ze zákona jsou zřizovány finanční a kontrolní komise. Komise mohou být také výkonným orgánem pro výkon přenesené působnosti.

2.1.2 Působnost obce

Obce jsou ze zákona o obcích subjekty, které v hranicích svého území působí samostatně výkonem samosprávy (samostatná působnost). Do výkonu samostatné působnosti náleží zejména zdravotní péče, místní doprava, kulturní rozvoj, výchova a školní vzdělávání nižšího stupně, ochrana veřejného pořádku, uspokojování potřeb bydlení aj. Je – li obci svěřena i část výkonu státní správy, jde o působnost přenesenou, např. sociální péče, územní plánování a matrika aj. Velká územně členěná města obvykle přenášejí výkon samostatné a svěřené působnosti jednotlivým městským obvodům (částem) spolu s vymezením jejich pravomocí.

2.1.2.1 Kontrola výkonu samostatné a přenesené působnosti

Kontrolu samostatné působnosti orgánů obcí zajišťuje Ministerstvo vnitra. Kontrolu výkonu přenesené působnosti obcí provádějí krajské úřady v rámci své přenesené působnosti.

2.2 Statutární město

2.2.1 Vymezení pojmu

Na území státu jsou jmenovitě určena některá větší města, jejichž vnitřní poměry ve věcech městské správy jsou upraveny statutem vydaným závaznou vyhláškou. Ve statutu územně členěných měst je obvykle uveden výčet jednotlivých obvodů (městských částí) s jejich územím, dále pravomoci při výkonu samostatné a svěřené působnosti, formy vzájemné součinnosti mezi orgány města a obvodů (částí), zdroje peněžních příjmů a druhy výdajů, způsob projednávání územně plánovací dokumentace aj. Městské obvody (části) mohou zastupovat statutární město ve statutem určených mezích, nemohou však vydávat obecně závazné vyhlášky a nařízení. Usnesení zastupitelstva města jsou pro obvody (městské části) závazná ve věcech, které jim nebyly svěřeny. Zastupitelstva obvodů (městských částí) mohou být rozhodnutím zastupitelstva statutárního města rozpuštěna.

Orgány statutárních měst zajišťují výkon státní správy v přenesené působnosti, pokud byla zákonem svěřena pověřeným obecním úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.

Funkce starosty a místostarostů zastává ve statutárních městech primátor a jeho náměstci. Tajemníka magistrátu, jenž je jeho zaměstnancem, jmenuje a odvolává primátor se souhlasem ředitele krajského úřadu.

2.2.2 Statutárními městy jsou

Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek – Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná a Mladá Boleslav

Z výše uvedených statutárních měst jsou územně členěna pouze Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec, Ústí nad Labem, Pardubice a Opava.

2.3 Rozpočet města (územně samosprávného celku)

2.3.1 Vymezení pojmu

Rozpočet je nezbytným nástrojem územního samosprávného celku při realizaci záměrů vázaných na využívání finančních zdrojů. Je finančním plánem, kterým se řídí financování obce. Tvorba rozpočtu, jeho případné změny a kontrola plnění, je dána souborem závazných legislativních norem, jmenovitě zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a jeho novelami.

3 SESTAVOVÁNÍ ROZPOČTU MĚSTA (ÚSC)

3.1 Nástroje finančního hospodaření

Zákonem stanovené nástroje finančního hospodaření jsou rozpočtový výhled a roční rozpočet.

3.1.1 Rozpočtový výhled

Rozpočtový výhled je sestavován na období 2 – 5 let jako střednědobý finanční plán hospodářského rozvoje obce (územního samosprávného celku). Vychází ze základních informací o příjmech a výdajích, finančních zdrojích, pohledávkách, závazcích a dlouhodobých realizovaných záměrech.

3.1.2 Rozpočet

Rozpočet je konkrétním finančním plánem obce, zajišťujícím funkce tohoto subjektu v daném kalendářním roce. „Rozpočet je obecně chápán jako peněžní fond, finanční plán, bilance či nástroj prosazování cílů veřejné politiky.“² Rozpočty obcí jsou decentralizovanou složkou veřejných rozpočtů v rozpočtové soustavě státu. Jsou propojeny se státním rozpočtem vyšší vládní úrovně zejména potřebou přesunů finančních prostředků do rozpočtů nižší vládní úrovně. Objem přesunů (transferů) je závislý na míře centralizace a na rozpočtovém určení daní, tj. na velikosti podílů z výnosů některých daní směřovaných do centra (druhotné přerozdělování finančních prostředků). Mezi hlavní daňové příjmy obcí náleží podíly z výnosů přímých daní fyzických a právnických osob a podíly daně z přidané hodnoty. Rozpočet má být sestavován jako vyrovnaný. Jako schodkový může být schválen pouze v tom případě, je – li reálná úhrada schodku ze zajištěných finančních zdrojů (finanční prostředky z minulosti, úvěry apod.). V rozpočtu jsou zahrnuty všechny finanční operace, pokud se nerealizují mimo rozpočet (cizí a sdružené prostředky).

Základní členění rozpočtových příjmů a výdajů stanoví zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (§§ 7, 9 zák.):

² Marková, Hana. *Finance obcí, měst a krajů*. Praha : Orac, 2000, s. 68.

Příjmy rozpočtu obce tvoří zejména:

- příjmy z majetku
- příjmy z vlastní hospodářské činnosti
- příjmy z činnosti organizací zřízených obcí
- příjmy ze samosprávy, příp. státní správy
- místní poplatky
- výnosy z daní
- dotace ze státního rozpočtu a státních fondů
- dotace z rozpočtu kraje
- výnosy z pokut
- peněžité dary a příspěvky
- případné příjmy z evropských fondů

Výdaje rozpočtu obce tvoří zejména:

- závazky z plnění zákonných povinností
- výdaje na samostatnou působnost obce
- výdaje na státní správu, k níž je obec pověřena (přenesená působnost)
- závazky ze smluvních vztahů
- závazky ze spolupráce s jinými subjekty
- úroky z přijatých půjček a úvěrů
- výdaje na emise vlastních dluhopisů
- výdaje na podporu veřejně prospěšné činnosti a pro obce prospěšného soukromého podnikání
- dary (příspěvky) na sociální a humanitární účely
- splátky přijatých půjček a úvěrů
- výdaje na spolufinancování projektů dotovaných z evropských fondů

Příjmy a výdaje lze členit i z dalších hledisek:³

3.1.2.1 Příjmy

Příjmy podle struktury:

- Příjmy daňové:
 - o daně z příjmů (mzdy, zisk, výnosy z úroků a jiné)
 - o daně spotřební (univerzální, specifické)
 - o daně majetkové (z nemovitostí, darovací a jiné)

Výběr a přerozdělování daní podle zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní je procesem primárního přerozdělování finančních prostředků (alokací) do rozpočtů různé úrovně.

- Příjmy z majetku hmotného (nemovitého, movitého) a nehmotného
- Příjmy z ekonomických aktivit

Příjmy podle návratnosti:

- Příjmy nenávratné, zůstávají v rozpočtu
- Příjmy návratné, na určitou dobu svěřené (úvěry, příjmy z emisí cenných papírů)

Příjmy podle druhu rozpočtu:

- Příjmy roční – každý rok opakované (běžné)
- Příjmy kapitálové – investiční povahy

Dotace

Příjmovou položkou rozpočtů municipalit v rámci sekundárního přerozdělování finančních prostředků jsou dotace. Jsou to nenávratné peněžní transfery ze státních nebo jiných veřejných zdrojů.⁴

³ PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance*. 5. dopl. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007, s. 116, 117.

⁴ PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance*. 5. dopl. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007, s. 128, 132, 135.

Dotace mohou směřovat:

- z centra do rozpočtů nižší vládní úrovně (krajů, obcí)
- přímo k jiným ekonomickým subjektům (neziskové organizace aj.)

Dotace lze členit podle účelu a způsobu použití na specifické (účelové) a nespecifické (globální, všeobecné) a podle velikosti na běžné (neinvestiční) a kapitálové (investiční).

Přidělování dotací se provádí podle kritérií, která zohledňují situaci příjemce a předpoklad dosažení žádoucího efektu. Kritérii mohou být počet obyvatel, sociální struktura, rozloha území, kvalita životního prostředí, stav infrastruktury aj.

3.1.2.2 Výdaje

Charakteristika veřejných výdajů: „Veřejné výdaje jsou všechny prostředky, které se vydávají v rámci státu, regionu či obce včetně výdajů soukromých subjektů na zajišťování veřejných statků, tj. jak na produkci či nákup určitých služeb nebo zboží pro občany.“⁵

Z užšího hlediska slouží veřejné výdaje k financování:

- produkce veřejných statků – zboží a služeb
- nákupu statků a služeb pro veřejný sektor
- transferů (sociální potřeby, dotace)

Z širšího hlediska je možno za veřejné výdaje považovat i výdaje privátních subjektů vynakládané k plnění úkolů uložených orgány výkonné moci (ochrana životního prostředí, zajišťování bezpečnosti soukromých objektů aj.)

3.1.2.3 Financování

Financování je vedle příjmů a výdajů třetí ze základních skupin druhového třídění peněžních operací. Zahrnuje aktivity vedoucí k získání finančních prostředků a nakládání s nimi, jejich zhodnocení (úroky, dividendy), splátky přijatých úvěrů aj. Cílem financování je udržení vyrovnaného rozpočtu úhradou schodku a využitím přebytku hospodaření.

⁵ PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance*. 5. dopl. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007, s. 97.

3.1.3 Peněžní fondy

Pro finanční krytí některých záměrů nebo i bez konkrétního účelového využití mohou obce zřizovat peněžní fondy (účelové a neúčelové). Zdrojem těchto fondů jsou přebytky hospodaření z minulosti nebo příjmy, které nejsou určeny k využití v daném roce.

Na úrovni obcí jsou většinou vedle rozpočtu zřizovány fondy rezerv a rozvoje s možností převodu nevyčerpaných prostředků do dalších let.

U účelových fondů může vzniknout riziko vázání finančních prostředků, které nemohou být použity k pokrytí jiných, případně naléhavějších potřeb.

3.2 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces zahrnuje činnosti příslušných orgánů obce, které vedou k sestavení, projednání a schválení ročního rozpočtu.

Sestavení návrhu rozpočtu předchází příprava podkladů, která zahrnuje mj.:

- rozhodnutí o realizaci záměrů (projektů), které by mělo respektovat priority veřejných zájmů obce v dlouhodobém výhledu
- stanovení výše nákladů nezbytných pro realizaci těchto záměrů; vynaložení nákladů na velké investice by mělo být pečlivě zváženo z hlediska jejich významu a návratnosti výdajů, mimořádnou rozvahu vyžaduje rozhodování o případných investicích na kapitálových trzích
- kvalifikovaný odhad vývoje ekonomické situace ve státním i širším rámci; přesnost odhadu je významná pro realizaci záměrů financovaných ze státního příp. krajského rozpočtu

Kapitálové investice ve víceletém výhledu jsou vážným problémem rozpočtování. Zásadní je úvaha o schopnosti obce investici financovat v situaci, která neposkytuje záruky budoucích příjmů z vlastních zdrojů a transferů ze státního nebo regionálního rozpočtu. Zde je na místě i úvaha o náhradních možnostech financování, např. využitím soukromého kapitálu.

3.2.1 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba publikovaná vyhláškou Ministerstva financí určuje třídění rozpočtu tak, aby po schválení obsahoval závazné ukazatele, které musí při své činnosti respektovat především výkonné orgány obce a právnické osoby zřízené v působnosti obce.

Třídění určené každoročně novelizovanou rozpočtovou skladbou zabezpečuje zásadu jednotnosti rozpočtů (viz níže) a vychází ze tří hledisek:

- Hlediska organizačního (kapitolního) členícího rozpočty do základních kapitol. Na úrovni státního rozpočtu jsou třímístné číselné kódy kapitol přiřazeny jednotlivým ústředním orgánům (Poslanecká sněmovna, Senát, Úřad vlády, BIS, jednotlivé resorty). Na úrovni obcí je kapitolní třídění použito k označení odborů obecního úřadu.
- Hlediska druhového, které zahrnuje všechny peněžní operace tříděné do tří základních skupin – příjmů, výdajů a financování
- Hlediska odvětvového, které rozlišuje šest skupin – zemědělství a lesní hospodářství, průmysl a ostatní odvětví, služby obyvatelstvu, sociální věci a politiku zaměstnanosti, bezpečnost státu a právní ochranu, všeobecnou veřejnou správu a služby

Doplňkové konsolidační hledisko umožňuje provádět korekci příjmů a výdajů.

Třídění podle organizačního (kapitolního) hlediska je závazné pouze pro státní rozpočet.

V systému třídění položek rozpočtové skladby je použito číselných kódů, např. druhová klasifikace zahrnuje čtyři úrovně:

- třídy – označení jednomístným symbolem
- seskupení položek – označení dvoumístným symbolem
- podseskupení položek – označení třímístným symbolem
- položky – označení čtyřmístným symbolem

Všechny finanční operace druhového třídění jsou rozděleny do sedmi tříd:

- a) příjmové operace:
 - třída 1 – daňové příjmy
 - třída 2 – nedaňové příjmy
 - třída 3 – kapitálové příjmy

- třída 4 – přijaté dotace

b) výdajové operace

- třída 5 – běžné výdaje
- třída 6 – kapitálové výdaje
- třída 7 – zrušena
- třída 8 – financování

3.2.2 Rozpočtové zásady

Obecně platnými zásadami sestavování rozpočtu jsou zejména:⁶

- zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu
- zásada reálnosti a pravdivosti
- zásada jednotnosti
- zásada úplnosti
- zásada dlouhodobé vyrovnanosti
- zásada publicity

Rozpočet je zásadně sestavován a schvalován každoročně, v ČR se rozpočtový rok kryje s rokem kalendářním. Pro potřebu financování dlouhodobých projektů se sestavují prognózy na dobu 3 - 5 let.

Podle zásady reálnosti musí rozpočet vycházet z reálných příjmů, výdajů a konkrétních potřeb územního celku.

Zásada jednotnosti zdůrazňuje nutnost soustředění všech finančních operací rozpočtu do jednotně členěného dokumentu v zájmu umožnění kontroly, analýzy a srovnávání.

Podle zásady úplnosti se do rozpočtu zahrnují všechny příjmy bez snížení o výdaje na jejich získávání a rovněž tak všechny výdaje bez snížení o z nich plynoucí příjmy. Jde o tzv. brutto způsob sestavování rozpočtu.

Zásada dlouhodobé vyrovnanosti vyžaduje vyrovnanost rozpočtu v dlouhodobém výhledu. Přes obecný požadavek trvalé vyrovnanosti lze v odůvodněných případech schválit rozpočet schodkový se zárukou úhrady dluhu.

Zásada publicity ukládá zveřejnění rozpočtu a jeho plnění tak, aby s těmito dokumenty byli občané seznámeni a mohli k nim uplatnit své připomínky.

⁶ PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance*. 5. dopl. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007, s. 33.

Je zřejmé, že příprava kvalitního rozpočtu obce je obtížná již vzhledem k době, kdy musí být uskutečněna, tj. v závěru kalendářního roku, jenž předchází roku rozpočtovému. V té době nejsou dosud k dispozici garantovaná vstupní data zejména na příjmové stránce rozpočtu. Chybí celoroční bilance daňových výnosů i jejich prognóza v rozpočtovém roce. Závislost obcí na transferech a jejich postavení na nejnižší příčce vládní úrovně obtížnost sestavování obecních rozpočtů ještě prohlubují. Důsledné dodržování výše zmíněných rozpočtových zásad, zejména zásady reálnosti a dlouhodobé vyrovnanosti, bývá proto problematické.

3.2.3 Rozpočtové provizorium

Nezbytnost hospodaření obce podle rozpočtového provizoria nastává v tom případě, kdy se nepodaří rozpočet schválit do prvního ledna rozpočtového roku. Zastupitelstvo obce potom stanoví pravidla hospodaření do doby schválení rozpočtu. Příjmy a výdaje z doby rozpočtového provizoria se stávají součástí rozpočtu po jeho schválení.

3.2.4 Rozpis rozpočtu

Rozpisem je rozpočet po schválení neprodleně rozčleněn podle rozpočtové skladby. Závazné ukazatele rozpočtu jsou sděleny výkonným orgánům obce a dalším subjektům, které se jimi musí řídit.

3.2.5 Kontrola

Obec (územní samosprávný celek) vykonává kontrolu hospodaření podle rozpočtu včetně kontroly hospodaření jí zřízených právnických osob. V tom případě se jedná o vnitřní kontrolu, pro niž je zřízen finanční a kontrolní výbor obce. Nejvyšším kontrolním orgánem je volené zastupitelstvo obce s právem kontroly všech dalších obecních orgánů i rady obce. Zvláštní formou kontroly je posuzování hospodaření obce veřejným shromážděním občanů s využitím zpětné vazby mezi obcí a občany.

Vyžádanou vnější kontrolu provádí ekonomický odbor krajského úřadu na žádost obce zdarma. Další možností je vyžádání vnější kontroly soukromým auditorem, taková kontrola je placenou službou. Nevyžádanou vnější kontrolu provádí finanční úřady se zaměřením na odvod daní obcí, je – li tato poplatníkem. Finanční ředitelství kontroluje využívání přidělených dotací.

3.2.6 Změny rozpočtu

Ke změnám již schváleného rozpočtu dochází:

- v důsledku organizačních změn hospodaření financovaného rozpočtem
- v důsledku změn právních předpisů s dopadem na příjmy a výdaje rozpočtu (metodické změny)
- v důsledku nových nepředvídaných skutečností objektivně působících na plnění rozpočtu (věcné změny)

Změny rozpočtu se provádějí rozpočtovým opatřením, jmenovitě:

- přesunem rozpočtových prostředků v rámci rozpočtu beze změny jeho celkového objemu
- použitím nových příjmů, tj. případně i zvýšením objemu rozpočtu
- vázáním (redukci) výdajů, tj. snížením celkového objemu rozpočtu

Rozpočtová opatření schvaluje zastupitelstvo obce.

3.2.7 Závěrečný účet

Souhrnné údaje o celoročním hospodaření obce v rozpočtovém roce se zpracovávají do závěrečného účtu, jenž obsahuje:

- údaje o realizaci příjmů a výdajů v členění podle rozpočtové skladby včetně tvorby a použití fondů
- vyúčtování finančních vztahů ke státnímu a krajskému rozpočtu, státním fondům a k hospodaření dalších osob
- údaje o hospodaření s majetkem obce

Do údajů o plnění rozpočtu mohou být zahrnuty pouze finanční operace uskutečněné v průběhu kalendářního roku. Územní samosprávný celek (obec) je povinen zajistit přezkoumání svého hospodaření za rozpočtový rok. Zpráva o přezkoumání je součástí závěrečného účtu. Závěrečný účet ve formě návrhu je předkládán k projednání v zastupitelstvu obce. Po dobu 15 dnů před projednáním musí být návrh závěrečného účtu zveřejněn tak, aby občané měli možnost uplatnit k návrhu své připomínky.

3.3 Porušení rozpočtové kázně a správní delikty

3.3.1 Porušení rozpočtové kázně

Porušením rozpočtové kázně se rozumí neoprávněné použití nebo zadržení peněžních prostředků z rozpočtu územního samosprávného celku, jmenovitě:

- použití prostředků v rozporu se zákonem
- použití prostředků v rozporu se smlouvou
- použití v rozporu s rozhodnutím o jejich použití
- nelze – li prokázat, jak byly peněžní prostředky použity

Zadržením peněžních prostředků se rozumí porušení povinnosti jejich navrácení ve stanoveném termínu.

Odvod za porušení rozpočtové kázně jsou povinny provést subjekty, které porušení zavinily. Odvod se provádí do rozpočtu ve výši neoprávněně použitých nebo zadržených prostředků. Prodlení odvodu je penalizováno.

3.3.2 Správní delikty

Územně samosprávný celek se dopustí správního deliktu tím, že v rozporu s ustanoveními Zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (zákon č. 250/2000 Sb. v novelizovaném znění):

- nezpracuje rozpočtový výhled
- nehospodář podle pravidel rozpočtového provizoria
- neprovede změny podle rozpočtových opatření
- nezpracuje rozpočet podle rozpočtové skladby
- neprovede rozpis schváleného rozpočtu
- nevykonává kontrolu svého hospodaření
- nezajistí přezkoumání svého hospodaření (§ 17 odst. 4)

4 ROZPOČET MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ

4.1 Příjmové a výdajové položky v roce 2006

4.1.1 Příjmy

V roce 2006 hospodařilo město se skutečným příjmem 1 831 192,6 tis. Kč. Tím bylo dosaženo navýšení příjmů o 83 200,9 tis. Kč proti schválenému rozpočtu a o 54 895,1 tis. Kč proti rozpočtu upravenému. Ve srovnání s předchozím rokem 2005 byly příjmy vyšší o 15 641,5 tis. Kč. Na zvýšení se podílely nedaňové příjmy (index 06/05 = 1,01) a přijaté dotace (index 06/05 = 1,09). Naopak celkové daňové příjmy byly nižší (index 06/05 = 0,99) a rovněž tak kapitálové příjmy (index 06/05 = 0,98).

Přes pozitivní trend růstu příjmů ve srovnání s rokem 2005 není zvýšení významné, představuje pouze 0,85 % skutečných příjmů. Příčinou je méně významný podíl nedaňových příjmů a dotací na celkových příjmech (15,2 a 14,6 %). Nejvýznamnější položkou nedaňových příjmů byly příjmy z pronájmu bytového a nebytového fondu a pozemků.

Daňové příjmy se podílely na celkových příjmech rozpočtu r. 2006 rozhodující měrou (59,2 %). Upravený rozpočet tak byl splněn na 101,0 %. Úpravou však předtím došlo ke snížení o 39 600 tis. Kč proti původně schválenému rozpočtu. Největší podíl daňových příjmů připadá na daně podle zákona č. 243/2000 Sb. (DPH, daň z nemovitostí) ve výši 405 583,3 tis. Kč, přestože procento plnění činilo pouze 97,0 %. Další v pořadí byly daně z příjmů fyzických osob ve výši 303 076,5 tis. Kč s procentem plnění 103,4 % a daně z příjmů právnických osob ve výši 261 801,7 tis. Kč (plnění 100,3 %).

Kapitálové příjmy se v roce 2006 snížily o 3 209 tis. Kč proti roku 2005, ve srovnání s upraveným rozpočtem však jde o plnění ve výši 114,7 %. Naprostá většina kapitálových příjmů pochází z prodeje nemovitého majetku města a činí 99,9 % kapitálových příjmů. Většina příjmů je tvořena prodejem bytů ve II. a III. vlně privatizace bytového fondu.

Přijaté dotace v celkovém objemu 267 326,8 tis. Kč byly o 9 % vyšší v porovnání s rokem 2005. Nejvyšší část dotací byla použita na výplatu sociálních dávek (46,2 %) a na výkon státní správy v přenesené působnosti (27,7 %). Mimo zanedbatelného podílu neinvestičních dotací přijatých od obcí (1,32 %) a neinvestičních dotací od krajů (2,0 %) byly zdrojem dotací finanční prostředky státního rozpočtu.

4.1.2 Výdaje

4.1.2.1 Běžné výdaje

Celkové běžné výdaje byly v roce 2006 vyšší o 113 506,2 tis. Kč než běžné výdaje roku 2005. Proti upravenému rozpočtu r. 2006 však byly čerpány pouze z 92,3 %. Největší podíl z běžných výdajů připadá na odbor městských organizací a komunálních služeb. Prostředky vyčleněné tomuto odboru upraveným rozpočtem v objemu 519 512,6 tis. Kč byly čerpány pouze na 96 %, přesto však odpovídají 36,9 procentům skutečně čerpaných běžných výdajů. Největší podíl čerpání této kapitoly připadá na provoz Technických služeb města, Správu nemovitostí a Dopravní podnik (dotace na provoz MHD). Dalšími významnými položkami skutečného čerpání běžných výdajů byly náklady na Kancelář tajemníka (výdaje zastupitelstva, zaměstnanců, právního oddělení) ve výši 151 107,1 tis. Kč, odbor sociálních věcí a zdravotnictví (13 274,9 tis. Kč), Fond na podporu veřejně prospěšných projektů (130 786,2 tis. Kč) a odbor kultury, sportu a cestovního ruchu (125 166,1 tis. Kč).

4.1.2.2 Kapitálové výdaje

Upravený rozpočet roku 2006 předpokládal čerpání kapitálových výdajů v úhrnu 692 580 tis. Kč. Skutečné čerpání bylo podstatně nižší, pouze 417 154,4 tis. Kč. Srovnání s předchozím rokem vyjadřuje index $06/05 = 0,80$. Největší úspory kapitálových investic vykázal odbor městských investic (8 144,28 tis. Kč), odbor městských organizací a komunálních služeb (4 361,69 tis. Kč) a odbor strategie a rozvojových projektů města (2 934,40 tis. Kč). Porovnání skutečnosti s upraveným rozpočtem roku 2006 představuje v kapitálových výdajích snížení o 275 425,58 tis. Kč, což odpovídá plnění na pouhých 60,2 %. Jde o překvapivé zjištění, neboť v průběhu tvorby rozpočtu byl původně schválený objem kapitálových výdajů 617 964,0 tis. Kč, tedy podstatně nižší než v upraveném rozpočtu. Vysvětlení lze hledat v pozdní změně strategie investování, příp. v nedodržení termínů investic.

4.1.3 Saldo: Příjmy - výdaje

Vývoj čerpání celkových výdajů z celkových příjmů je vyjádřen saldem:

- u schváleného rozpočtu – 196 858,9 tis. Kč
- u upraveného rozpočtu – 426 830,8 tis. Kč
- u skutečného čerpání 63 043,5 tis. Kč index 06/05 = 1,08

4.1.4 Financování

Přijaté úvěry a půjčky – v porovnání s předchozím rokem došlo k výraznému snížení půjček z 249 322,4 tis. Kč na 1 076,3 tis. Kč (půjčka SFŽP). Snížily se rovněž splátky úvěrů – z 36 976,3 tis. Kč na 22 405,3 tis. Kč. Z volných prostředků minulých let bylo použito pouze 29 537,2 tis. Kč proti 264 433,5 tis. Kč v r. 2005. Zůstatky účelových fondů byly navýšeny o 12 177,4 tis. Kč, což představuje mimořádně vysoké procento plnění (205,7 %) proti upravenému rozpočtu roku 2006.

4.2 Příjmové a výdajové položky v roce 2007

4.2.1 Příjmy

Celkové příjmy města v roce 2007 dosáhly výše 2 283 893,6 tis. Kč, proti předchozímu roku byly vyšší o 452 701 tis. Kč (index 07/06 = 1,25). Ve srovnání s upraveným rozpočtem roku 2007 bylo dosaženo plnění celkových příjmů na 103,4 %. Na zvýšení se podílely jak daňové příjmy (růst o 9,5 %), tak i příjmy nedaňové (růst o 19 %), kapitálové příjmy (růst o 63,5 %) a přijaté dotace (růst o 62,8 %).

Podíl daňových příjmů na celkových příjmech dosahoval 52 %. Z celkových daňových příjmů připadá 35,8 % na DPH a daně z nemovitostí, 27,4 % na daně z příjmů fyzických osob, 26,8 % na daně z příjmů právnických osob.

U nedaňových příjmů jsou nejvýznamnějšími položkami příjmy z pronájmu bytového fondu (29,2 %), z pronájmu nebytového fondu a pozemků (24,2 %) a příjmy z úroků a finančního majetku (13,2 %).

Kapitálové příjmy vykázaly výrazný vzestup ve srovnání s rokem 2006, dosáhly 330 519,5 tis. Kč a 123 % plnění upraveného rozpočtu. V těchto příjmech výrazně dominuje příjem z prodeje nemovitého majetku (127 % plnění upraveného rozpočtu) a 87,2 %

celkových kapitálových příjmů. Nejvyšší finanční prostředky byly získány prodejem bytů ve III. vlně privatizace ve výši 240 152,1 tis. Kč (133 % plnění upraveného rozpočtu).

Přijaté dotace ve výši 435 165,4 tis. Kč zaznamenaly vzestup o 62,8 % ve srovnání s rokem 2006. Stejně jako dříve byla největší část, jmenovitě 64,7 %, použita na výplatu sociálních dávek. Na celkovém transferu se kraje podílely částkou 10 554,5 tis. Kč, obce částkou 2 410,8 tis. Kč; převážná část dotací pochází ze státního rozpočtu.

4.2.2 Výdaje

4.2.2.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje v celkové výši 1 667 394,0 tis. Kč představují nárůst o 23,4 % proti roku 2006. Ve srovnání s upraveným rozpočtem roku 2007 byly čerpány na 93 %. Z toho připadá 32,4 % na kapitolu 01 – Odbor správy majetku, financující Technické služby Hradec Králové (čerpání 35,2 % kapitoly), Správu nemovitostí (čerpání 28,6 % kapitoly), Dopravní podnik Hradec Králové (čerpání 23,9 % kapitoly), což jsou nejvýznamnější výdaje Odboru správy majetku. Z dalších kapitol je významné čerpání finančních prostředků Odboru sociálních služeb a zdravotnictví, zejména na dávky sociální pomoci ve výši 276 059,2 tis. Kč. Dávky sociální pomoci představují 95,3 % výdajů kapitoly a proti roku 2006 vzrostly o 137 %. Výdaje ekonomického odboru tvořila z největší části daň z příjmů města ve výši 70 463,5 tis. Kč (71,5 % výdajů odboru). Z dalších výdajových položek jsou významnější výdaje fondu na podporu veřejně prospěšných projektů (242 073,2 tis. Kč) a na kancelář tajemníka (177 943,1 tis. Kč).

4.2.2.2 Kapitálové výdaje

V roce 2007, stejně jako v předcházejícím, se projevuje nápadný rozdíl mezi předpokládaným a skutečným čerpáním kapitálových výdajů. Zatímco v upraveném rozpočtu bylo vyčleněno na tyto výdaje 1 150 053,5 tis. Kč, činilo skutečné čerpání pouze 705 720,2 tis. Kč (plnění 61,0 %), srovnání s rokem 2006 je vyjádřeno indexem $07/06 = 1,27$. Finanční prostředky vyčleněné upraveným rozpočtem na investice Odboru strategie a rozvojových projektů byly využity pouze z 25 %, investiční výdaje Odboru hlavního architekta z 36 % (včetně řešení problémových dopravních úseků), podobně tomu bylo u některých dalších položek. Fond na podporu veřejně prospěšných projektů byl čerpán pouze z 21 %.

4.2.3 Saldo: Příjmy – výdaje

Celkové příjmy a výdaje rozpočtu roku 2007 jsou vyjádřeny saldem:

- u schváleného rozpočtu - 254 396,7 tis. Kč
- u upraveného rozpočtu - 732 186,3 tis. Kč
- u skutečného čerpání - 89 220,6 tis. Kč index 07/06 = - 1,42

4.2.4 Financování

Výše splátek úvěrů a půjček se významně neliší od roku 2006 (skutečnost 2007 – 21 688,9 tis. Kč). Proti upravenému rozpočtu roku 2007 však došlo ke snížení splátek o 89 %. Naopak přijaté úvěry a půjčky jsou vyšší o 96 035,6 tis. Kč. Použití volných prostředků z minulých let (21 838,1 tis. Kč) dosáhlo pouze 3 % plnění částky předpokládané upraveným rozpočtem. Zůstatky účelových fondů byly navýšeny o 8 040,4 tis. Kč, což je výrazný rozdíl proti předpokládanému použití zůstatků fondů (49 487,3 tis. Kč).

4.3 Příjmové a výdajové položky v roce 2008

4.3.1 Příjmy

Celkové příjmy zaznamenaly mírný pokles proti předchozímu roku 2007 (index 08/07 = 0,95), jejich skutečná výše 2 166 842,2 tis. Kč překonala předpoklad upraveného rozpočtu o 1,1 %. Přes celkově nižší příjmy pokračoval i v roce 2008 vzestupný trend daňových příjmů (zvýšení o 7,4 % proti roku 2007). Podíl příjmů z daní tak dosáhl 58,8 % celkových příjmů. Největší část daňových příjmů připadá na daně podle zákona 243/2000 Sb. (DPH, daň z nemovitostí), a to 37,9 %, dále daně z příjmů právnických osob 28,1 % a daně z příjmů fyzických osob 24,9 %. Správní a místní poplatky jsou méně významnou položkou daňových příjmů.

Nedaňové příjmy zaznamenaly zřetelný pokles na 76,5 % předchozího roku. Z celkové sumy 253 351,5 tis. Kč připadá 33,4 % na příjmy z pronájmu nebytového fondu a pozemků, 30,5 % na příjmy z pronájmu bytového fondu a 16,0 % na příjmy z úroků a finančního majetku.

Kapitálové příjmy klesly o plných 44,3 % ve srovnání s rokem 2007. Je to dáno poklesem výnosů z prodeje nemovitého majetku, když příjem z privatizace bytového fondu v součtu I.,

II. i III. vlny privatizace v celkové výši 112 893,1 tis. Kč dosahuje pouze 47 % výnosu samotné III. vlny v roce 2007.

Přijaté dotace byly navýšeny o 13,0 % proti roku 2007 a o 72,5 % proti roku 2006. Z celkově přijatých transferů ve výši 491 876,0 tis. Kč připadá 59,7 % na neinvestiční dotace ze státního rozpočtu, ze kterých bylo čerpáno plných 97,5 % na výplatu sociálních dávek (plnění 100 % upraveného rozpočtu).

4.3.2 Výdaje

4.3.2.1 Běžné výdaje

Na celkových výdajích města ve výši 2 242 099,1 tis. Kč se běžné výdaje roku 2008 podílely 74,8 procenty a byly tak největší čerpanou položkou výdajů. Významný podíl běžných výdajů náleží Odboru správy majetku (35,7 %) a zde zejména Technickým službám města, Správě nemovitostí a Dopravnímu podniku. Vysokou výdajovou položkou rozpočtu je, jak již bylo výše naznačeno, výplata dávek sociální pomoci ve výši 284 457,8 tis. Kč, jež je však kompenzována zvýšeným transferem ze státního rozpočtu. Fond na podporu veřejně prospěšných projektů využil 14,5 % běžných výdajů, kancelář tajemníka (výdaje zastupitelstva, na zaměstnance magistrátu a právní oddělení) 10,3 %, ekonomický odbor 6,7 %. Ostatní položky čerpání běžných výdajů jsou nižší, např. v Odboru školství připadají na jednotlivé školy výdaje v řádu jednotek milionů korun.

4.3.2.2 Kapitálové výdaje

Kapitálovým výdajům bylo v roce 2008 v upraveném rozpočtu vyčleněno 938 758,8 tis. Kč, tj. 81,6 % stejné položky předchozího roku. Přesto i z této snížené částky bylo čerpáno pouze 60 %. Velmi nízké čerpání se týká téměř všech kapitol, s výjimkou z hlediska rozpočtu bezvýznamných (Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu s čerpáním 100 %). Nejvýznamnější výdajová položka Odboru správy majetku představuje pouze 51 % z upraveného rozpočtu, Odboru městských investic 75 %, Odboru hlavního architekta 45 %.

4.3.3 Saldo: příjmy - výdaje

Celkové příjmy a výdaje rozpočtu roku 2008 jsou vyjádřeny saldem:

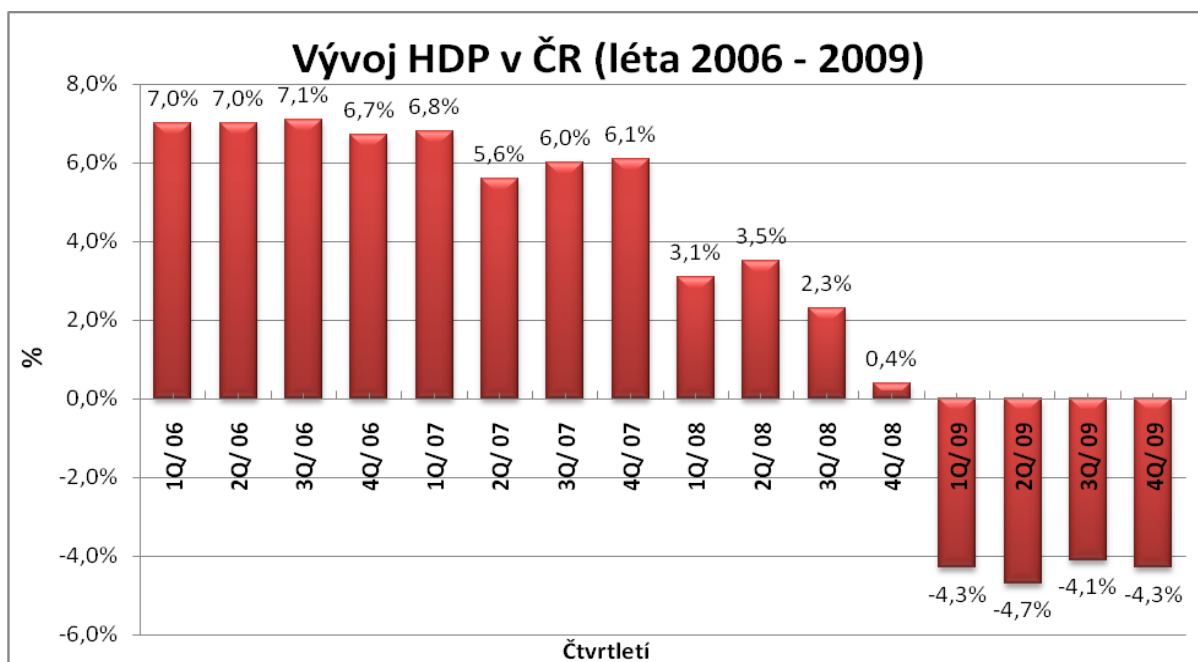
- u schváleného rozpočtu - 150 260,4 tis. Kč
- u upraveného rozpočtu - 597 822,8 tis. Kč
- u skutečného čerpání - 75 256,9 tis. Kč index 08/07 = 0,84

4.3.4 Financování

V roce 2008 bylo shody mezi záměrem (schváleným a upraveným rozpočtem) a skutečností dosaženo pouze v případě splátek dlouhodobých úvěrů a půjček (plnění 100 %). Ve všech ostatních položkách je plnění mimořádně nízké. Z přijatých úvěrů v uvažované výši 122 888,1 tis. Kč bylo realizováno pouze 28 %, předpoklad celkových splátek úvěru a půjček byl naplněn z 15 %, použití volných prostředků z minulých let z 11 %. U zůstatku účelových fondů bylo upraveným rozpočtem stanoveno použití 24 134,2 tis. Kč., ve skutečnosti došlo k navýšení 452,4 tis. Kč.

5 REKAPITULACE

Hospodaření statutárního města Hradce Králové v posuzovaných letech 2006 – 2008 spadá do období postupného poklesu ekonomické prosperity. Dokumentuje to mj. vývoj HDP v České republice, kdy počáteční meziroční růst HDP přesahující 6 % poklesl na téměř 0 % na konci roku 2008 (graf 1).

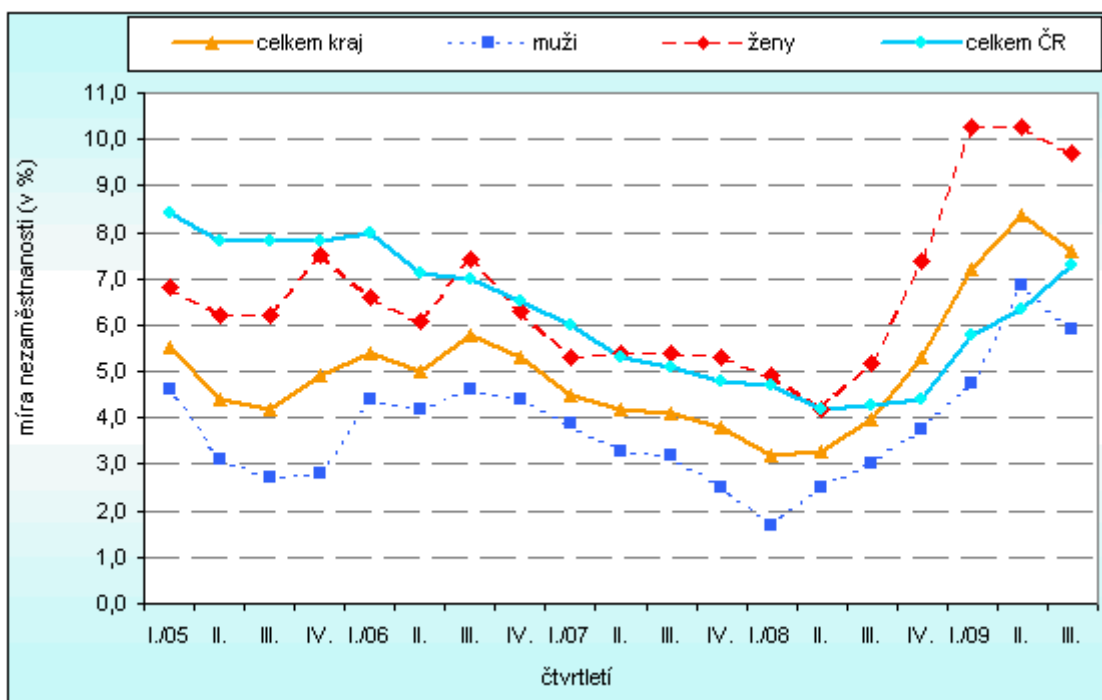

Graf 1: Vývoj HDP v ČR (léta 2006 – 2009)

Zdroj: *Kurzy.cz* [online]. - [cit. 2010-03-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp/>>. Vlastní zpracování.

Protože výdaje rozpočtů státu i municipalit jsou limitovány dosaženými příjmy, má vývoj HDP rozhodující vliv na tvorbu rozpočtů. „Velikost vytvářeného HDP je nejčastějším a relativně nejobjektivnějším ukazatelem pro posuzování velikosti veřejných výdajů.“⁷ Další výrazný vliv na hospodaření státu a obcí má míra nezaměstnanosti, jež ve sledovaném období vykazuje opožďování za poklesem HDP a počíná strmě růst ve II. čtvrtletí roku 2008 (graf 2).

⁷ PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance*. 5. dopl. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007, s. 99.

Graf 2: Obecná míra nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji podle výsledků VŠPS

Zdroj: ČSÚ Královéhradecký kraj [online]. 2009, 2009-12-14 [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW:

<[http://www.brno.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/zamestnani_a_nezamestnani_v_kralovehradeckem_kraji_podle_vysledku_vyb_eroveho_setreni_pracovnich_sil_\(vsps\)_ve_3_ctvrtleti_2009](http://www.brno.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/zamestnani_a_nezamestnani_v_kralovehradeckem_kraji_podle_vysledku_vyb_eroveho_setreni_pracovnich_sil_(vsps)_ve_3_ctvrtleti_2009)>.

Posuzováno z těchto hledisek, zůstaly rozpočty města Hradce Králové v letech 2006 – 2008 popsaným vývojem nedotčeny. Naopak docházelo ke zvyšování příjmů s výjimkou roku 2008 (index 08/06 = 1,18; tab. 1).

Tabulka 1: Celkové příjmy (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Index
2006	1 747 991,7	1 776 297,5	1 831 192,6	06/05 1,01
2007	2 030 224,0	2 208 137,4	2 283 893,6	07/06 1,25
2008	2 067 322,6	2 143 615,2	2 166 842,2	08/07 0,95

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Daňové příjmy jako nejvýznamnější příjmová položka rozpočtů rostly meziročně o 7,4 až 9,5 %. Příčinou setrvávajícího příznivého vývoje daňových příjmů je z části meziroční posun výnosu daní, které jsou odvozovány z výsledků hospodaření plátců daní v minulém roce. Daňové příjmy města tak neztratily vzestupný trend ani v roce 2008, kdy se již projevil známky globální ekonomické krize. Plnění daňových příjmů sice zaznamenalo

pouze 98,8 % předpokladu upraveného rozpočtu, přesto byl příjem z daní vyšší o 7,4 % proti roku 2007 (tab. 2).

Tabulka 2: Daňové příjmy (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	1 112 170,0	1 072 570,0	1 083 796,1	101,0
2007	1 133 970,0	1 178 570,0	1 187 215,9	100,7
2008	1 249 670,0	1 290 770,0	1 275 070,8	98,7

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Pokles zaznamenaly nedaňové příjmy (index 08/06 = 0,91) jako důsledek předchozí privatizace majetku ve vlastnictví města (tab. 3).

Tabulka 3: Nedaňové příjmy (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	236 642,0	262 333,8	277 950,2	105,9
2007	254 244,5	312 970,6	330 992,7	105,8
2008	205 397,5	214 293,7	253 351,5	118,2

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Mimořádně nerovnoměrný byl vývoj kapitálových příjmů, jehož převládající složkou byly příjmy z prodeje nemovitého majetku. Zatímco tyto příjmy ve srovnání let 2006 – 2007 vzrostly o 63,5 %, následně v roce 2008 klesly o 44,3 %. Důvodem byl průběh prodeje bytů v I. až III. vlně privatizace bytového fondu (tab. 4).

Tabulka 4: Kapitálové příjmy (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	166 540,0	176 146,0	202 119,5	114,7
2007	180 500,0	268 558,0	330 519,5	123,0
2008	131 835,0	141 864,0	146 543,9	103,2

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Přijaté dotace vykázaly výrazný vzestup v letech 2007 a 2008 (index 08/06 = 1,84). Zvýšené transfery ze státního rozpočtu mohou souviset se změnou přístupu politických stran

k míře státem dotované sociální podpory před parlamentními volbami v r. 2006. Pokud takové dotace směřují právě do této oblasti, nejedná se v podstatě o finanční operace samosprávy, ale o nakládání s prostředky státu v přenesené působnosti (tab. 5).

Tabulka 5: Přijaté dotace (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	232 639,7	265 247,8	267 326,8	100,8
2007	461 509,5	448 038,8	435 165,4	97,1
2008	480 420,1	496 687,5	491 876,0	99,0

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Vyjádření vztahu přijatých dotací a výše vyplacených sociálních podpor je patrné z grafu 3.

Graf 3: Transfery z rozpočtů vyšší úrovně a výplata dávek sociální pomoci

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové. Vlastní zpracování.

Stejně jako příjmy rostly také výdaje, jak o tom svědčí schválené a upravené rozpočty a jejich plnění (index 08/06 = 1,27; tab. 6).

Tabulka 6: Celkové výdaje (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Index
2006	1 944 850,5	2 203 128,3	1 768 149,1	06/05 1,01
2007	2 284 620,7	2 940 323,7	2 373 114,2	07/06 1,34
2008	2 217 582,9	2 741 438,0	2 242 099,1	08/07 0,94

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Porovnání celkových příjmů a výdajů vede k poněkud překvapivému zjištění, že všechny rozpočty byly schváleny i upraveny jako schodkové, a to i v období růstu příjmů, dosud bez dopadů ekonomické krize (tab. 7).

Tabulka 7: Saldo: Příjmy – Výdaje (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Index
2006	- 196 858,9	- 426 830,5	63 043,5	06/05 1,08
2007	- 254 396,7	- 732 186,3	- 89 220,6	07/06 -1,42
2008	- 150 260,4	- 597 822,8	- 75 256,9	08/07 0,84

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Přestože v daném případě lze hodnotit pouze období tří let, je možné takový postup považovat za nedodržení zásady dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu. Ne zcela pochopitelná jsou některá fakta, plynoucí z porovnání výdajových položek schváleného a upraveného rozpočtu a jeho skutečného plnění v jednotlivých letech. Upravené rozpočty hodnoceného období počítají vždy s částkami výrazně vyššími než rozpočty schválené, přestože plnění je ve skutečnosti nižší. Např. v r. 2006 byly celkové rozpočtové výdaje úpravou rozpočtu zvýšeny o 13,3 %, zatímco skutečně bylo čerpáno pouze 90,9 % původně schválené částky a rozpočet skončil přebytkem 63 043,5 tis. Kč. Protože upravený rozpočet by měl vycházet z přesnějších podkladů, je rozhodování zastupitelstva vedoucí k takovým výsledkům obtížně pochopitelné tím spíše, že nejde o výjimku, ale ve sledovaném období o obvyklý postup sestavování rozpočtu. Zprávy auditora zpracované o výsledcích hospodaření města 2006 - 2008 tuto skutečnost podrobně nekomentují. Ve zprávě společnosti AV-AUDITING s. r. o. pro rok 2008 je např. konstatováno: „...rozpočet roku 2008 byl upraven několika rozpočtovými opatřeními, přičemž rozpočtový schodek se prohloubil na cca 598 mil. Kč, zejména z důvodu zvýšení kapitálových výdajů“ (audit r. 2008 str. 4), a dále: „...oproti rozpočtovanému schodku jde o jeho snížení o 522 mil. Kč. Tato situace nastala zejména

v důsledku nedočerpání rozpočtovaných kapitálových i běžných výdajů“ (audit r. 2008, str. 5).

Nízké čerpání rozpočtových výdajů je méně výrazné u běžných výdajů, kde se v letech 2006 – 2008 pohybuje v intervalu 92,3 – 95,1 % (tab. 8).

Tabulka 8: Celkové běžné výdaje (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	1 323 714,5	1 463 434,8	1 350 994,7	92,3
2007	1 651 287,7	1 786 778,0	1 667 394,0	93,3
2008	1 705 517,0	1 763 176,1	1 676 781,4	95,1

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Porovnání významnějších položek běžných výdajů je patrné z tabulek 9 – 15

Tabulka 9: Odbor městských organizací a komunálních služeb (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	497 105,0	519 512,6	498 498,3	96,0
2007	522 710,0	566 734,3	539 915,9	95,2
2008	591 500,6	632 562,7	598 464,7	94,6

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Tabulka 10: Odbor sociálních věcí a zdravotnictví – dávky sociální pomoci (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	123 400,0	123 400,0	116 311,6	94,3
2007	350 000,0	293 203,0	276 059,2	94,2
2008	300 000,0	286 500,0	284 457,8	99,3

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Tabulka 11: Odbor školství a aktivit mládeže (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	90 021,0	103 264,9	102 958,1	99,7
2007	90 670,0	93 218,0	93 163,0	99,9
2008	92 269,4	96 127,1	94 640,7	98,4

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Tabulka 12: Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	109 755,0	127 065,8	125 166,1	98,5
2007	28 750,0	34 039,8	33 243,9	97,7
2008	29 537,0	32 940,9	32 344,3	98,2

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Tabulka 13: Odbor ekonomický (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	92 420,0	75 708,7	57 754,4	76,3
2007	93 600,0	111 449,0	98 529,0	88,4
2008	122 855,0	113 973,9	112 919,1	99,1

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Tabulka 14: Kancelář tajemníka (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	158 450,0	161 414,0	151 107,1	93,6
2007	169 100,0	188 924,4	177 943,1	94,2
2008	179 559,0	180 896,7	172 484,4	95,3

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Tabulka 15: Fond na podporu veřejně prospěšných projektů (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Plnění %
2006	108 535,0	140 065,1	130 786,2	93,4
2007	238 916,7	251 865,3	242 073,2	96,1
2008	246 796,0	247 759,6	243 493,2	98,3

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Výplata dávek sociální pomoci vykazuje od roku 2007 nejvyšší zaznamenané zvýšení, index 08/06 = 2,45. Tyto výdaje však přímo nesouvisejí s výkonem samosprávy (tab. 10)

Nejnižší čerpání rozpočtových výdajů je patrné u kapitálových výdajů. Celkové kapitálové výdaje v letech 2006 – 2008 byly čerpány pouze z 60,2 – 61,4 % (tab. 16).

Tabulka 16: Celkové kapitálové výdaje (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Upravený	Skutečnost	Převod	Úspora	Plnění %
2006	692 580,0	417 154,4	258 323,7	16 808,8	60,2
2007	1 150 053,5	705 720,2	422 940,5	21 392,8	61,4
2008	938 758,8	565 317,7	359 342,7	14 098,4	60,2

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Nepříznivý dopad může mít nízké využití disponibilních finančních prostředků na investice: čerpání upraveného rozpočtu odborem hlavního architekta z 35,9 – 48,0 %, odborem městských investic z 68,3 – 75,5 % (tab. 17, 18).

Tabulka 17: Kapitálové výdaje – Odbor hlavního architekta (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Upravený	Skutečnost	Převod	Úspora	Plnění %
2006	24 288,2	9 677,7	14 425,3	185,1	39,8
2007	30 255,4	10 891,6	18 449,3	914,5	35,9
2008	34 760,8	16 693,8	14 055,9	4 011,0	48,0

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Tabulka 18: Kapitálové výdaje – Odbor městských investic (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Upravený	Skutečnost	Převod	Úspora	Plnění %
2006	365 600,4	249 727,2	107 585,9	8 144,3	68,3
2007	507 837,5	362 889,9	128 683,7	16 264,0	71,5
2008	368 020,5	277 826,4	86 571,7	3 622,4	75,5

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Naléhavost realizace některých investic (oprava komunikací) je přitom nesporná. Absolutně nejnižší čerpání kapitálových výdajů bylo zaznamenáno roku 2006 u odboru vnitřních služeb, pouhých 21,0 % upraveného rozpočtu. Vyšší čerpání vykazují kapitálové výdaje odboru městských organizací a komunálních služeb (tab. 19).

**Tabulka 19: Kapitálové výdaje - Odbor městských organizací a komunálních služeb
(údaje v tis. Kč)**

Rozpočet	Upravený	Skutečnost	Převod	Úspora	Plnění %
2006	60 212,7	47 616,5	8 234,5	4 361,7	79,1
2007	176 249,5	78 974,3	95 198,5	2 076,7	44,8
2008	412 388,9	210 724,0	198 944,0	2 720,9	51,1

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Financování, jako proces zajišťování a využívání finančních zdrojů, odpovídá v letech 2007 – 2008 saldu (příjmy – výdaje) výrazně schodkových rozpočtů. Výjimkou je rok 2006 s přebytkem 63 043,5 tis. Kč proti předpokládanému schodku 426 830,8 tis. Kč (tab. 20).

Tabulka 20: Financování (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Index
2006	196 858,9	426 830,8	- 63 043,5	06/05 1,08
2007	254 396,7	732 186,3	89 220,6	07/06 -1,42
2008	150 260,4	597 822,8	75 256,9	08/07 0,84

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Ve sledovaném období byly přijaty dlouhodobé úvěry a půjčky ve výši 132 132, 8 tis. Kč a uhrazeny dlouhodobé úvěry a půjčky ve výši 76 405,3 tis. Kč (souhrn splátek a úroků v letech 2006 – 2008 činil 106 281 tis. Kč, tab. 21).

Tabulka 21: Souhrn splátek a úroků (údaje v tis. Kč)

2006	2007	2008	
30 397	30 569	45 315	∑ 106 281

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Ukazatel dluhové služby stanovený z celkových opakovaných příjmů města a úvěrového zatížení (splátky jistin a úroků) se udržel v mezích 1,88 – 2,1 %. Podle auditu společnosti AV-AUDITING s. r. o. je to hluboko pod Ministerstvem financí sledovanou hranicí 30 %, kdy je již omezena možnost čerpání dotací.

Detailní přehled čerpaných dlouhodobých úvěrů a půjček a jejich splátek je patrný z tabulek 22, 23.

Tabulka 22: Přijaté dlouhodobé úvěry a půjčky (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Index
2006	0,0	1 076,3	1 076,3	06/05 0,00
2007	0,0	129 000,0	97 111,9	07/06 90,22
2008	91 000,0	122 888,1	33 944,6	08/07 0,35

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Tabulka 23: Splátky dlouhodobých úvěrů a půjček (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Index
2006	- 199 219,0	- 199 219,0	- 22 405,3	06/05 0,61
2007	- 198 506,7	- 198 506,7	- 21 688,9	07/06 0,97
2008	- 32 311,1	- 32 311,1	- 32 311,1	08/07 1,49

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Volné prostředky byly využity v sumě 95 913,9 tis. Kč a zůstatky účelových fondů byly navýšeny o 20 670,2 tis. Kč (tab. 24, 25).

Tabulka 24: Použití volných prostředků minulých let (údaje v tis. Kč)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Index
2006	402 138,4	630 894,0	- 29 537,2	06/05 0,11
2007	452 563,2	752 205,7	21 838,1	07/06 -0,74
2008	262 929,5	659 924,6	74 075,8	08/07 3,39

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Tabulka 25: Použití zůstatků účelových fondů (údaje v tis. Kč.)

Rozpočet	Schválený	Upravený	Skutečnost	Index
2006	- 6 060,6	- 5 920,6	- 12 177,4	06/05 1,98
2007	340,2	49 487,3	- 8 040,4	07/06 0,66
2008	5 455,0	24 134,2	- 452,4	08/07 0,06

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Ke konci roku 2008 zůstává na fondech zřízených městem účelově vázáno celkem 65 209,9 tis. Kč.

Zadluženost města dosáhla ke konci roku 2008 sumy 463 498,2 tis. Kč, tj. o 25,6 % vyšší než v roce 2006.

Tabulka 26: Zadluženost (údaje v tis. Kč)

Stav k datu	k 31. 12. 2006	k 31. 12. 2007	k 31. 12. 2008
Zadluženost	368 925,9	444 349,0	463 498,2

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Stálá aktiva (převážně dlouhodobý hmotný majetek – pozemky, stavby – a finanční dlouhodobý majetek – cenné papíry) měla ke konci roku 2008 hodnotu 11 004 166,7 tis. Kč, tj. o 14,5 % vyšší než na počátku roku 2006 (tab. 27).

Tabulka 27: Stálá aktiva (údaje v tis. Kč)

1. 1. / 31. 12.	2006	2007	2008
počátek roku	9 608 427,7	9 916 557,2	10 376 891,3
konec roku	9 916 557,2	10 376 891,3	11 004 166,7

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Oběžná aktiva, převážně finanční majetek (cenné papíry) a pohledávky, ve výši 1 101 090,5 tis. Kč dosahovala 95,6 % hodnoty těchto aktiv v porovnání s počátkem r. 2006 (tab. 28).

Tabulka 28: Oběžná aktiva (údaje v tis. Kč)

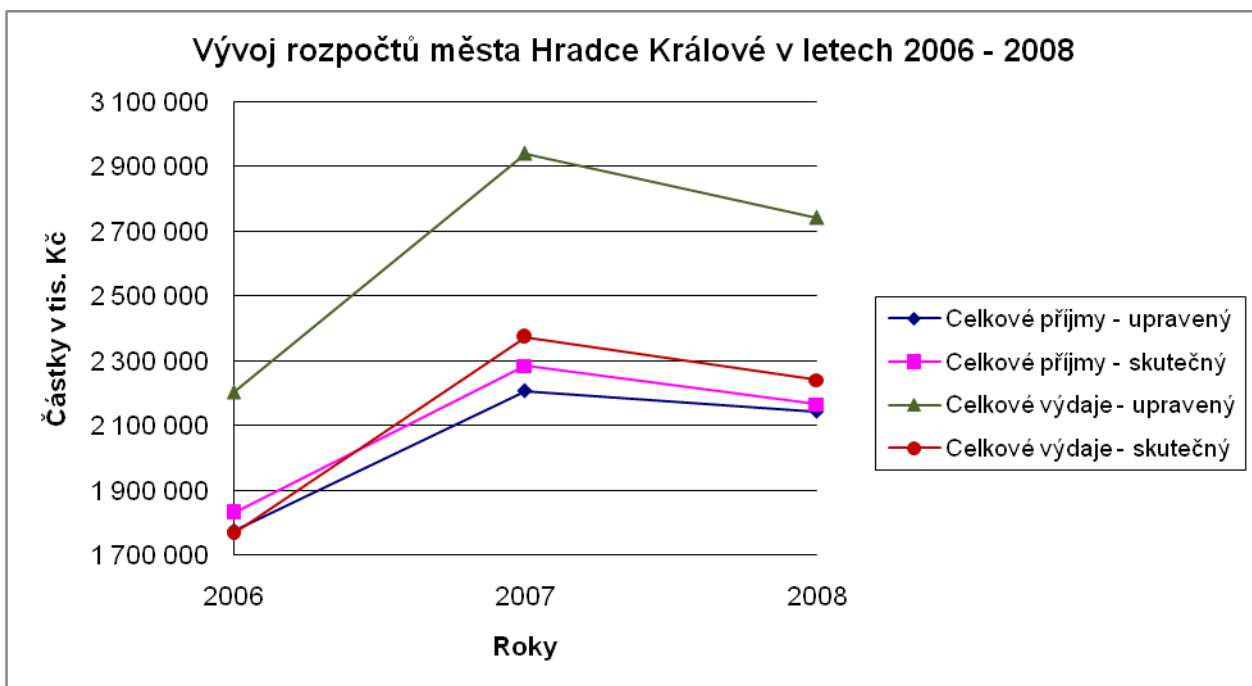
1. 1. / 31. 12.	2006	2007	2008
počátek roku	1 151 974,5	1 269 477,1	1 204 170,2
konec roku	1 269 477,1	1 204 170,2	1 101 090,5

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové

Volné zdroje

Na konci sledovaného tříletého období dosáhly volné zdroje pro další rok 2009 částky 871 049,4 tis. Kč.

Celkovou představu o hospodaření města posuzovaném podle tvorby a plnění rozpočtů si lze utvořit z grafu 4.

Graf 4: Vývoj rozpočtů města Hradce Králové v letech 2006 - 2008

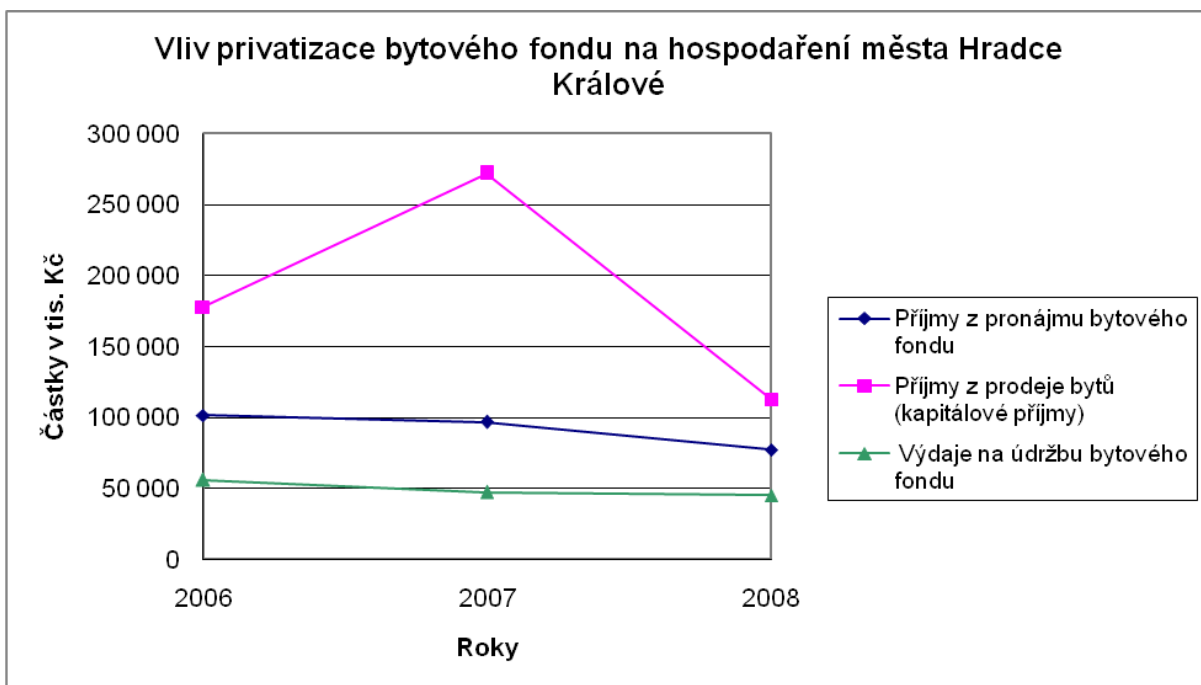
Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové. Vlastní zpracování.

Audity hospodaření města v letech 2006 – 2008, provedené společností AV-AUDITING s. r. o. Pardubice, vyzněly v jednoznačný závěr: „...nebyly zjištěny nedostatky, které by znamenaly porušení rozpočtové kázně nebo neúplné či neprůkazné účetnictví. Nebyla rovněž zjištěna rizika, která by mohla mít dopad na hospodaření Statutárního města Hradec Králové v budoucnu.“

K souhrnu předchozích informací o hospodaření města si dovoluji připojit několik poznámek. Jak již bylo výše zmíněno, je možnost obcí ovlivňovat příjmovou stránku rozpočtů na rozdíl od výdajů, podstatně omezena. Daňové příjmy, jako nejvýznamnější příjmová položka, závisí na rozhodování centrální zákonodárné a výkonné moci prosazováním úprav daňových zákonů. Rovněž tak jsou závislé transfery z rozpočtů vyšší úrovně. Rozhodování centrálních orgánů, na rozdíl od komunální sféry, je více ovlivněno aktuální politickou situací. Dokladem může být zatížení státního rozpočtu rozhodnutím o zvýšení výdajů na sociální zabezpečení v souvislosti s parlamentními volbami v roce 2006. Vedle rozhodování centra jsou daňové příjmy limitovány hospodářskými výsledky plátců daní i mírou nezaměstnanosti, což jsou rovněž vlivy mimo možnost rozhodování obcí.

Z výše naznačených důvodů by mělo být snahou zastupitelstev obcí hledat vlastní možnosti zvýšení aktiv na straně nedaňových a kapitálových příjmů.^{*)}

Prodej nemovitostí, jmenovitě privatizace bytů, je dočasným řešením a projeví se následně snížením příjmů z pronájmu nemovitostí. Privatizace bytového fondu se stala v hospodaření obcí běžnou praxí, a proto si zaslouží větší pozornost. Ve sledovaném období roku 2006 – 2008 byly kapitálové příjmy města Hradce Králové navýšeny v I. – III. vlně privatizace bytového fondu o 562 448,3 tis. Kč. Běžné výdaje na údržbu bytového fondu poklesly ve stejné době o 19,49 % na 45 085,0 tis. Kč. To jsou pozitiva zlepšující bilanci právě tohoto období. Naopak příjmy z pronájmu bytového fondu se snížily o 23,84 % na 77 148,5 tis. Kč. Popsaná situace je znázorněna grafem 5.

Graf 5: Vliv privatizace bytového fondu na hospodaření města Hradce Králové

Zdroj: Závěrečné účty města Hradce Králové. Vlastní zpracování

Z grafického vyjádření je zřejmé, že náklady údržby bytů byly nižší než příjmy z pronájmu a nebyly tedy nezbytnou příčinou privatizace. Hlavním, avšak jednorázovým přínosem bylo navýšení kapitálových příjmů z prodeje bytů. Jsou to fakta opřená o údaje publikované v závěrečných účtech města. Naopak nejasné je hodnocení dopadu privatizace

^{*)} Pozn.: Od r. 2009 mají obce možnost využít zvýšení koeficientu pro výběr daně z nemovitostí. V Hradci Králové se tak zvýšil výnos této daně trojnásobně. Podle některých ekonomů by další progresse majetkových daní měla přispět ke snížení schodku veřejných rozpočtů.

v dlouhodobém výhledu. Na straně svědčící pro neodkládanou privatizaci je např. zúročení získaného kapitálu, výnos daně z nemovitostí, jejichž plátcí se stali noví majitelé bytů, případně vyloučení rizika pozdějších vysokých nákladů na opravy nebo revitalizaci zastaralých bytů. Nevýhodou může být trvalý výpadek příjmů z pronájmu, případně prohloubený očekávanou deregulací nájemného. Ve vzdálené budoucnosti nelze přesně odhadnout ani vlivy inflace nebo vývoj cen na trhu nemovitostí. Zjištění skutečného vlivu privatizace obecních bytů na hospodaření města je proto úkolem velmi kvalifikované analýzy. Domnívám se však, že finanční operace vázané na nakládání s bytovým fondem nemohou být trvale významnou položkou rozpočtových příjmů. Důraz by proto měl být kladen na hledání jiných zdrojů financování. Těmi by snad mohlo být využívání výhodného investování s perspektivou dlouhodobého zhodnocení kapitálových výdajů, ale také každá jiná možnost realizace i méně výnosných projektů.

V té souvislosti nelze přehlédnout známý medializovaný případ integrovaného systému parkování v Hradci Králové. Podle informací sdělovacích prostředků šlo o problematickou exklusivní smlouvu, kterou bylo provozování tohoto systému svěřeno na dobu tří desetiletí soukromému subjektu, zatímco v jiných městech stejné velikosti jsou poplatky za parkování nezanedbatelnými příjmy obecního rozpočtu. Přitom jde o příjmy trvale garantované.*)

Jiný případ, a to nevyužití kapitálových investic se týká rekonstrukce křižovatky Mileta. Tato akce se objevuje co do priority opakovaně na předních místech souboru investic v Programovém prohlášení koaličních stran zastoupených v Radě města Hradce Králové. Stejně tak tomu bylo i v Programovém prohlášení zastupitelstva na léta 2006 – 2010. Mimořádný význam této investice spočívá v poloze zmíněné křižovatky na jediné komunikační trase, spojující centrum i širší okolí s hradeckou fakultní nemocnicí a Územním střediskem záchranné služby. Intenzita výjezdů záchranné služby přes přeplněnou křižovatku představuje riziko pro zdraví i životy občanů, zejména po napojení dálnice D11 na jihovýchodní část vnějšího městského okruhu. Až dosud nebyla rekonstrukce zahájena. I přes zřejmou technickou i ekonomickou náročnost řešení křižovatky Mileta je současný dosud kritický stav pro občany Hradce Králové zklamáním.

Nesporným pozitivem je naopak stav kvality života ve městě, jak je vnímán jeho obyvateli. To se týká dostupnosti zdravotní péče, možností realizace kulturních, vzdělávacích

*) Pozn.: Problematika privatizace veřejného sektoru včetně služeb je podrobněji rozebrána v publikaci: TOTH, Petr. *Ekonomika měst a obcí*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1998, str. 45, 46. U privatizace služeb zmiňuje autor zejména riziko ztráty kontroly, která se může nepříznivě dotknout oprávněných zájmů občanů.

a sportovních aktivit, servisu Technických služeb a MHD, péče o čistotu města a městskou zeleň. Hradec Králové je tak považován za jedno z nejpříjemnějších míst v České republice. Lze předpokládat, že k takovému hodnocení z části přispívá i využívání finančních zdrojů v kompetenci zastupitelských orgánů města.

ZÁVĚR

Zpracování tématu této bakalářské práce mi umožnilo hlouběji pochopit obecné zásady působení obcí při financování samosprávy a plnění úkolů v přenesené působnosti tak, jak jsou stanoveny příslušnými právními normami. To se týká obecné části předkládané práce.

V praktické části jsem měla možnost s využitím přístupných podkladů se podrobněji seznámit s rozhodováním zastupitelstva o nakládání s finančními prostředky, jež mu byly svěřeny z centra a regionu, případně byly přímým příjmem samotného města. Protože všechny tyto finanční zdroje jsou ve své podstatě výsledkem práce občanů jako plátců daní, je přístup zastupitelstva k nakládání s nimi i výrazem jeho společenské zodpovědnosti. Kritériem přístupu může být prosazování priorit deklarovaných v Programovém prohlášení koaličních stran zastoupených v Radě města Hradce Králové na léta 2006 – 2010. V oblasti dlouhodobých strategických záměrů se podařilo zajistit pokračování výstavby dálnice D11. V oblasti dopravy byl také dokončen terminál hromadné dopravy včetně rekonstrukce Riegrova náměstí, zajištěna podpora MHD a rozvoj cyklostezek. V oblasti sportu byly městské finance využity pro vybudování nového koupaliště, výstavby sportovní haly a k podpoře řady dalších sportovních aktivit. V oblasti kultury je zřejmá snaha magistrátu o rozvoj amatérských i profesionálních uměleckých činností. Namátkou vybrané příklady svědčí o účelném vynaložení finančních prostředků města.

Je známou skutečností, že rozhodování o veřejných financích je zákonitě ovlivňováno zájmy subjektů, jejichž prosperita závisí na získání výhodných zakázek. Lobbingu ze strany podnikatelů se nemohou vyhnout zastupitelstva na žádné municipální úrovni. Je to zcela pochopitelné, neboť získání zakázek je nezbytným předpokladem úspěšného podnikání. Legitimní lobbying v otevřené soutěži je běžnou součástí konkurenčního prostředí kapitalismu. Jiná situace nastává při působení klientelismu, rozvinutého v důsledku existujících kontaktů, jež mohou působit proti veřejnému zájmu. Ze sdělovacích prostředků jsou občané o takových případech téměř denně informováni. Určité znaky ne zcela etického lobbingu je možné vidět v rozhodování o záměrech, které vzbudily pozornost a kritiku občanů v Hradci Králové. Výhrady k těmto záměrům lze uplatnit také z hlediska možných dopadů na veřejné finance.

Zde přichází v úvahu případ integrovaného systému parkování, zmíněný již v této práci na str. 44. V současné době občané protestují proti záměru vyhovět požadavkům investorů na změny územního plánu chystané v Kuklenách. (Zdroj: informace televizního zpravodajství)

Protože nakládání s městskými financemi je nepochybně předmětem zájmu veřejnosti, mělo by být vedeno způsobem, který reálně umožní uplatnění stanovisek občanů. Využití této zpětné vazby by mohlo posílit důvěru v průhledné financování samosprávy. V souvislosti s tím je třeba připomenout deklarovanou snahu o vstřícnost k občanům, jejich informování o jednáních volených orgánů, transparentnost při hospodaření s majetkem města a přijetí etického kodexu zastupitele, jak je uvedeno v odst. II./3.7.8 Programového prohlášení Rady města Hradce Králové.

Domnívám se, že pochopení všech vlivů působících na rozhodování zastupitelstva může přispět k ucelenému a objektivnímu názoru na hospodářské aktivity magistrátu, jež jsou patrné ze schvalovaných rozpočtů.

Již první pohled na stránky příjmů a výdajů v období let 2006 – 2008 naznačuje, že rozpočty nebyly sestavovány jako vyrovnané, což odporuje obecnému požadavku fiskální politiky státu i municipalit. Zvláště výrazné jsou odsouhlasené schodky upravených rozpočtů. Nemám dostatek zkušeností, abych mohla posoudit, jak dalece je to neobvyklé, avšak záporné saldo ve výši 28 až 33 % celkových příjmů v upraveném rozpočtu je podle mého názoru dosti závažné a to i přesto, že výsledné schodky byly nižší a v roce 2006 byl vykázán i přebytek příjmů. Nižší výsledné schodky byly důsledkem stoupajících příjmů a nižšího čerpání, zejména kapitálových výdajů, jejichž plnění se pohybovalo těsně nad 60 % (u běžných výdajů nad 90 %). Úspora kapitálových výdajů zřejmě souvisí s odsunutím nebo zamítnutím realizace některých investičních záměrů.

V těchto souvislostech vyvstává i otázka, jež se pochopitelně již netýká zadání této práce. Jde o výhled hospodaření v dalších letech poznamenaných nepříznivou ekonomickou situací, která se dotkla rozpočtů obcí již v roce 2009. Nicméně v posuzovaném období se dopady počínající krize v Hradci Králové neprojevíly a všechny audity se vesměs shodují na bezchybném a transparentním financování aktivit magistrátu.

Seznam literatury

Knižní zdroje

- [1] BRODSKÝ, Karel. *Hradec Králové: průvodce městem a jeho okolím*. 1. vyd. Hradec Králové : Garamon, 2000. 41 s. ISBN 80-902593-5-9.
- [2] JAKL, Jan. *Hradec Králové : průvodce věnným městem českých královen - salóne republiky : všechno, co byste měli vědět o východočeské metropoli*. 1. vyd. Hradec Králové : Garamon, 2005. 153 s. ISBN 80-86472-23-X.
- [3] MARKOVÁ, Hana. *Finance obcí, měst a krajů*. Praha : Orac, 2000. 190 s. ISBN 80-86199-23-1.
- [4] PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územních samosprávných celků*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1998. 178 s. ISBN 80-210-1997-2.
- [5] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření obcí a rozpočet*. 1. vyd. Praha : Codex Bohemia, 1997. 289 s. ISBN 80-85963-34-5.
- [6] PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance*. 5. dopl. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2007. 226 s. ISBN 978-80-7194-963-3.
- [7] TOTH, Petr. *Ekonomika měst a obcí*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1998. 194 s. ISBN 80-7079-693-6.
- [8] ÚZ č. 717 - *Rozpočet a financování územních samosprávných celků, organizačních složek státu a příspěvkových organizací, majetek státu podle stavu k 9. 2. 2009*. 1. vyd. Ostrava : Sagit, 2009. 336 s. ISBN 978-80-7208-733-4.
- [9] ÚZ č. 728 - *Obce, kraje, hl. m. Praha, úředníci obcí a krajů, obecní policie podle stavu k 27. 4. 2009*. 1. vyd. Ostrava : Sagit, 2009. 384 s. ISBN 978-80-7208-745-7.

Internetové zdroje

- [10] Český statistický úřad Královéhradecký kraj [online]. 2009-12-14 [cit. 2010-03-29]. Zaměstnaní a nezaměstnaní v Královéhradeckém kraji podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) ve 3. čtvrtletí 2009. Dostupné z WWW: <[http://www.brno.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/zamestnani_a_nezamestnani_v_kralovehradeckem_kraji_podle_vysledku_vyberoveho_setreni_pracovnich_sil_\(vsps\)_ve_3_ctvrtleti_2009](http://www.brno.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/zamestnani_a_nezamestnani_v_kralovehradeckem_kraji_podle_vysledku_vyberoveho_setreni_pracovnich_sil_(vsps)_ve_3_ctvrtleti_2009)>.
- [11] HRUBÝ, Zdeněk. *Hradec Králové : oficiální stránky statutárního města* [online]. 2010-02-01 [cit. 2010-03-28]. Závěrečný účet za rok 2006. Dostupné z WWW: <<http://www.hradeckralove.org/file/976>>.
- [12] HRUBÝ, Zdeněk. *Hradec Králové : oficiální stránky statutárního města* [online]. 2010-02-01 [cit. 2010-03-28]. Závěrečný účet za rok 2007. Dostupné z WWW: <<http://www.hradeckralove.org/file/975>>.

- [13] HRUBÝ, Zdeněk. *Hradec Králové : oficiální stránky statutárního města* [online]. 2010-02-01 [cit. 2010-03-28]. Závěrečný účet za rok 2008. Dostupné z WWW: <<http://www.hradeckralove.org/file/974>>.
- [14] HRUBÝ, Zdeněk. *Hradec Králové : oficiální stránky statutárního města* [online]. 2010-02-01 [cit. 2010-03-28]. Zpráva auditora 2006. Dostupné z WWW: <<http://www.hradeckralove.org/file/982>>.
- [15] HRUBÝ, Zdeněk. *Hradec Králové : oficiální stránky statutárního města* [online]. 2010-02-01 [cit. 2010-03-28]. Zpráva auditora 2007. Dostupné z WWW: <<http://www.hradeckralove.org/file/981>>.
- [16] HRUBÝ, Zdeněk. *Hradec Králové : oficiální stránky statutárního města* [online]. 2010-02-01 [cit. 2010-03-28]. Zpráva auditora 2008. Dostupné z WWW: <<http://www.hradeckralove.org/file/980>>.
- [17] JUPPOVÁ, Marie. *Hradec Králové : oficiální stránky statutárního města* [online]. 2010 [cit. 2010-03-28]. Programové prohlášení koaličních stran zastoupených v Radě města Hradec Králové na léta 2006 - 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.hradeckralove.org/hradec-kralove/programove-prohlaseni?highlightWords=programov%C3%A9+prohl%C3%A1%C5%A1en%C3%AD+2006+2010>>.
- [18] *Kurzy.cz : finanční portál pro odborníky i laiky* [online]. 2010 [cit. 2010-03-29]. HDP 2010, vývoj HDP v ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp/>>.

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
BIS	Bezpečnostní informační služba
DPH	Daň z přidané hodnoty
HDP	Hrubý domácí produkt
MHD	Městská hromadná doprava
SFŽP	Státní fond životního prostředí
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Celkové příjmy (údaje v tis. Kč)	32
Tabulka 2: Daňové příjmy (údaje v tis. Kč)	33
Tabulka 3: Nedaňové příjmy (údaje v tis. Kč)	33
Tabulka 4: Kapitálové příjmy (údaje v tis. Kč)	33
Tabulka 5: Přijaté dotace (údaje v tis. Kč)	34
Tabulka 6: Celkové výdaje (údaje v tis. Kč)	35
Tabulka 7: Saldo: Příjmy – Výdaje (údaje v tis. Kč).....	35
Tabulka 8: Celkové běžné výdaje (údaje v tis. Kč).....	36
Tabulka 9: Odbor městských organizací a komunálních služeb (údaje v tis. Kč).....	36
Tabulka 10: Odbor sociálních věcí a zdravotnictví – dávky sociální pomoci (údaje v tis. Kč)	36
Tabulka 11: Odbor školství a aktivit mládeže (údaje v tis. Kč)	36
Tabulka 12: Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu (údaje v tis. Kč)	37
Tabulka 13: Odbor ekonomický (údaje v tis. Kč)	37
Tabulka 14: Kancelář tajemníka (údaje v tis. Kč)	37
Tabulka 15: Fond na podporu veřejně prospěšných projektů (údaje v tis. Kč).....	37
Tabulka 16: Celkové kapitálové výdaje (údaje v tis. Kč).....	38
Tabulka 17: Kapitálové výdaje – Odbor hlavního architekta (údaje v tis. Kč).....	38
Tabulka 18: Kapitálové výdaje – Odbor městských investic (údaje v tis. Kč)	38
Tabulka 19: Kapitálové výdaje - Odbor městských organizací a komunálních služeb (údaje v tis. Kč)	39
Tabulka 20: Financování (údaje v tis. Kč)	39
Tabulka 21: Souhrn splátek a úroků (údaje v tis. Kč)	39
Tabulka 22: Přijaté dlouhodobé úvěry a půjčky (údaje v tis. Kč).....	40
Tabulka 23: Splátky dlouhodobých úvěrů a půjček (údaje v tis. Kč).....	40
Tabulka 24: Použití volných prostředků minulých let (údaje v tis. Kč).....	40
Tabulka 25: Použití zůstatků účelových fondů (údaje v tis. Kč.).....	40
Tabulka 26: Zadluženost (údaje v tis. Kč).....	41
Tabulka 27: Stálá aktiva (údaje v tis. Kč)	41
Tabulka 28: Oběžná aktiva (údaje v tis. Kč)	41
Graf 1: Vývoj HDP v ČR (léta 2006 – 2009)	31
Graf 2: Obecná míra nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji podle výsledků VŠPS .32	
Graf 3: Transfery z rozpočtů vyšší úrovně a výplata dávek sociální pomoci.....	34
Graf 4: Vývoj rozpočtů města Hradce Králové v letech 2006 - 2008	42
Graf 5: Vliv privatizace bytového fondu na hospodaření města Hradce Králové.....	43